

Az Európai Unió megítélése a magyar társadalomban

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2021. JÚNIUS

ÖSSZEFOGLALÓ

- A magyar választók pártállástól függetlenül támogatják Magyarország tagságát az Európai Unióban. Megjelennek azonban a pártpolitikai vitákból is ismert véleménykülönbségek a nyugati orientáció, illetve a Kelethez való közeledés kapcsán.
- A kormánypárti szavazók is inkább a Nyugat felé elkötelezettek.
- A Fidesz-KDNP szavazóinak többsége (51%) úgy ítéli meg, hogy jó irányba mennek a dolgok az Európai Unióban, míg az ellenzékieknek csupán 45 százaléka gondolja ezt
- Egy népszavazáson mind az ellenzéki, mind a kormánypárti választók döntő többsége az EU-s tagság mellett szavazna, 80, illetve 75%.
- Mindkét választói csoport többsége az euró bevezetése mellett van: kormánypártiak 57%, ellenzékiek 72%.
- A közös listán induló ellenzéki pártok választóinak 89 százaléka gondolja úgy, hogy az EU-s fejlesztési pénzeknek a jelentős részét ellopják.
- A Fidesz szavazók 40 százaléka teljesen vagy inkább egyetért azzal, hogy az EU-s támogatások többségét ellopják.
- Az ellenzékiek 85 százaléka, a Fidesz szavazóinak 61 százaléka teljesen vagy inkább egyetért a jogállamisági mechanizmussal.
- A Fidesz nagyon sikeresen tudta kialakítani azt az általános meggyőződést, hogy az EU arra akarja kényszeríteni Magyarországot, hogy bevándorlókat fogadjon be, ezzel az állítással még az ellenzéki választók többsége (55%) is egyetért.
- Magyarország külpolitikai érdekeivel, orientációival kapcsolatos vélemények tekintetében a kormánypárti és az ellenzéki szavazók közötti különbség az Oroszországhoz való viszonyban, valamint a Nyugat felé való kötődésben érhető tetten.

BEVEZETÉS

Magyarország európai integrációja a rendszerváltás óta kormányokon átívelő, széles konszenzust élvező politikai cél volt. Bár az EU tagsággal kapcsolatos hivatalos kormányzati álláspont 2010 után sem változott, azonban a Brexit kapcsán Orbán Viktor többször is utalt arra, hogy az „unió kívül is van élet”.¹ A Fidesz-KDNP kormányzása alatt az EU hazai értelmezése is megváltozott. Míg korábban, a 2004-es csatlakozást megelőzően a jobboldali kormányalakításig egy külső szakpolitikai szabályozóként, jogállami elvárások halmazaként és a nyugatos modernizáció eszközeként jelent meg

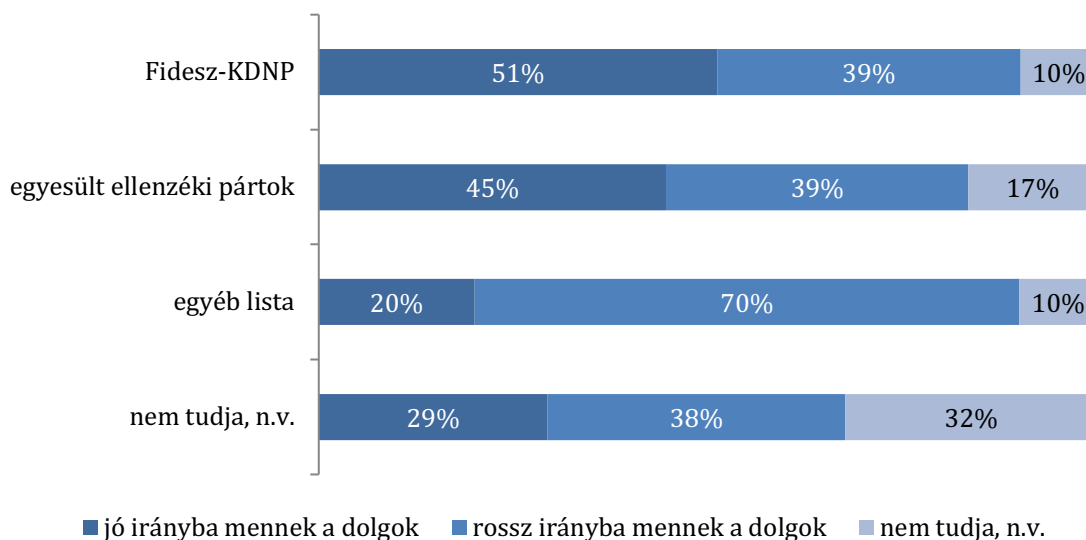
¹ HJ (2016. november 12.) Orbán: Van élet az Európai Unió kívül is. *index.hu*.
https://index.hu/belfold/2016/11/12/orban_van_elet_az_europai_union_kivul_is/
MTI (2020. február 1.) Orbán: Az Európai Unió kívül is van élet. *hvg.hu*.
https://hvg.hu/itthon/20200201_Orban_Az_Europai_Union_kivul_is_van_elet

a magyar politikában, később egyre több lett a nyílt konfliktus az EU intézményei, vezetői és az Orbán-kormányok között. A jobboldal továbbá gyakran hangot ad annak is, hogy az „Európai Egyesült Államok” helyett a nemzetek Európájára van szükség. Az ellenzéki pártok – közülük is elsősorban a Demokratikus Koalíció és a Momentum – ugyanakkor hitet tesznek a mélyebb európai integráció mellett.

A Republikon Intézet az alábbi elemzésben² azt vizsgálja, hogy a választói vélemények milyen mértékben tükrözik az Orbán-kormány és az ellenzék közötti nézetkülönbséget az európai integrációt illetően. A válaszokat a szerint vizsgáltuk meg, hogy a megkérdezés időpontjában a megkérdezett a Fidesz-KDNP (37%) vagy az együttműködő ellenzéki pártok (DK, Momentum, Jobbik, MSZP, LMP, Párbeszéd) egy közös listájára (40%), vagy egyéb listára (1%) szavazna-e a következő választáson, esetleg nem tudja vagy nem adott választ (22%).

EREDMÉNYEK

Ön szerint összességében jó vagy rossz irányba mennek a dolgok az Európai Unióban?

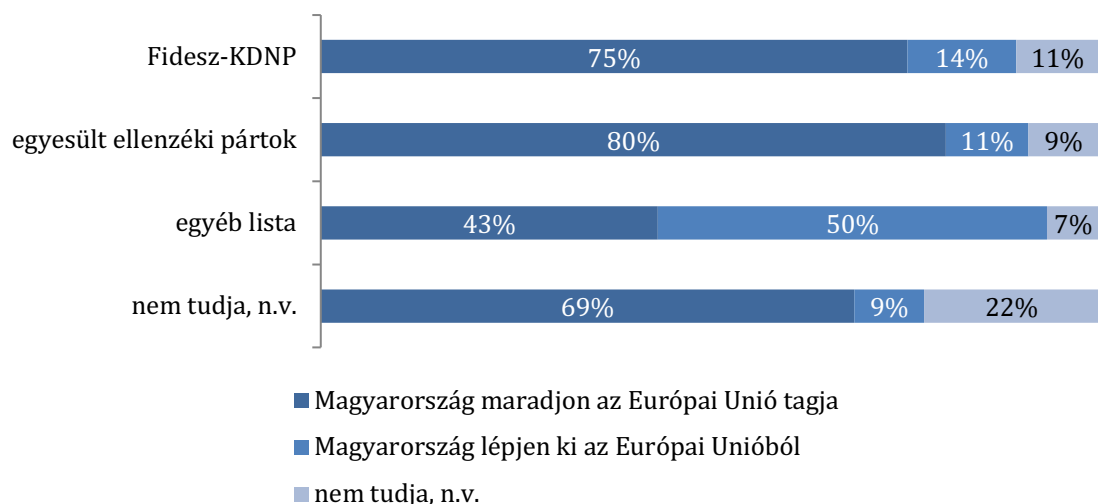
1. ábra: Vélemények az EU helyzetével kapcsolatban

A Fidesz előszeretettel jeleníti meg Nyugat-Európát úgy, hogy az identitásválságba került, elvesztette keresztény gyökereit, miközben Kelet-Közép-Európa képviseli az új, fiatal erőt. Ennek tükrében meglepő, hogy a Fidesz-KDNP szavazóinak többsége (51%) úgy ítéli meg, hogy jó irányba mennek a

² A kutatás nem, kor, településtípus, végzettség szerint az ország felnőtt lakosságára reprezentatív, 5000 fős minta alapján, személyes megkérdezéssel készítette a Závecz Research 2021. január 8. és február 4. között.

dolgok az Európai Unióban, míg az ellenzékieknek csupán 45 százaléka (1. ábra). Ennek egyik oka, hogy a választók egy része az Európai Uniót a kormányzással és így a kormánnyal azonosítják. Az ellenzéki véleményeket az is magyarázhatja, hogy sérelmezik, amiért a magyar és a lengyel kormány akadályozza a mélyebb integrációt, a közös gazdasági és külügyi fellépést.

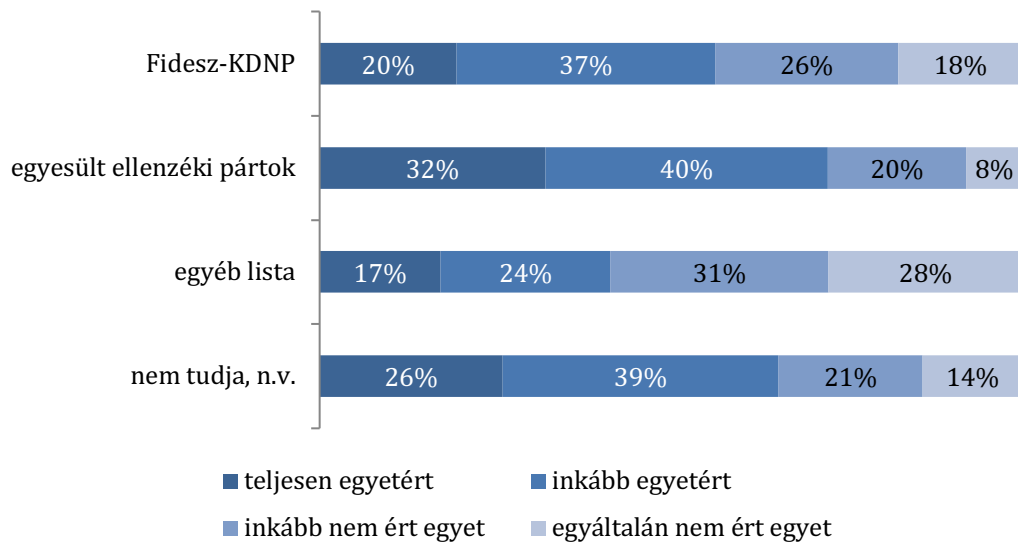
Ha népszavazást tartanának arról, hogy Magyarország tagja maradjon-e az Európai Uniónak, vagy lépjen ki, Ön hogy szavazna?

2. ábra: Magyarország EU tagságáról kapcsolatos preferenciák

Az ellenzéki kommunikációjában visszatérő elem, hogy a Fidesz ki akarja vezetni Magyarországot az Európai Unióból. Az adatok azonban azt mutatják, hogy a kormánypárti választók döntő többsége (75%) is az EU-s tagság mellett szavazna egy népszavazáson (2. ábra). Nem csoda, hogy a Fidesz kommunikációjában szétválasztja az Európai Uniót, illetve Európát és a gyakran kárhoztatott Brüsszelt, ami elsősorban az Európai Parlamentet és a Bizottság adminisztrációját jelenti meg.

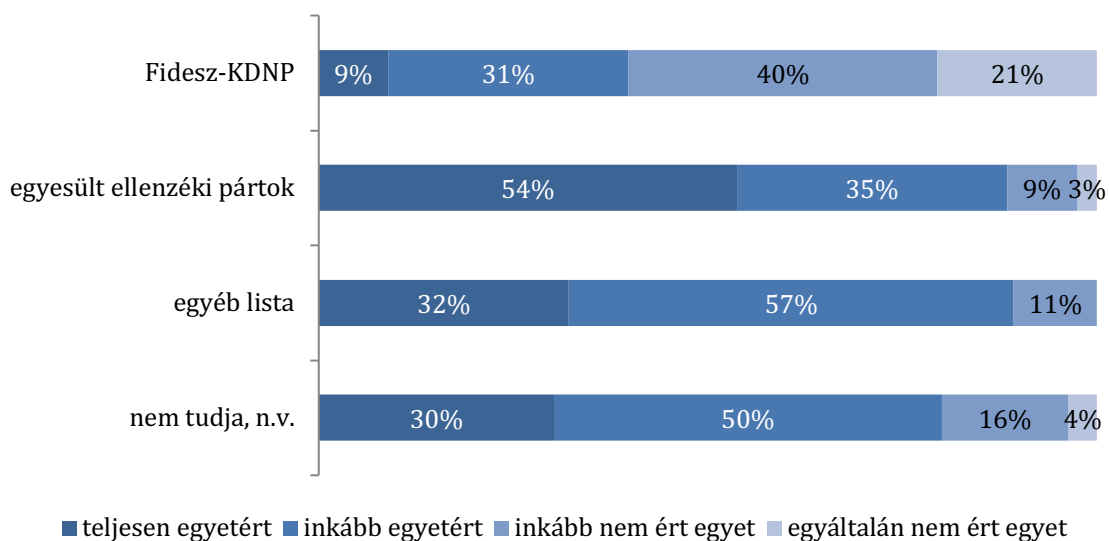
Amennyiben Magyarország teljesíti a feltételeket, be kell vezetni az eurót hazánkban

3. ábra Az euró bevezetésével kapcsolatos vélemények

A 2008-as pénzügyi és gazdasági válság után az euró bevezetése lekerült a politikai napirendről. Jól láthatóan mind a kormánypárti, mind az ellenzéki választók többsége az euró bevezetése mellett van, noha utóbbiak nagyobb aránya (72%) (3. ábra). A fenti adatok tükrében ugyanakkor meglepő, hogy az ellenzéki pártok közül egyedül a Momentumnál jelenik meg hangsúlyosan az euró bevezetése, mint politikai követelés.

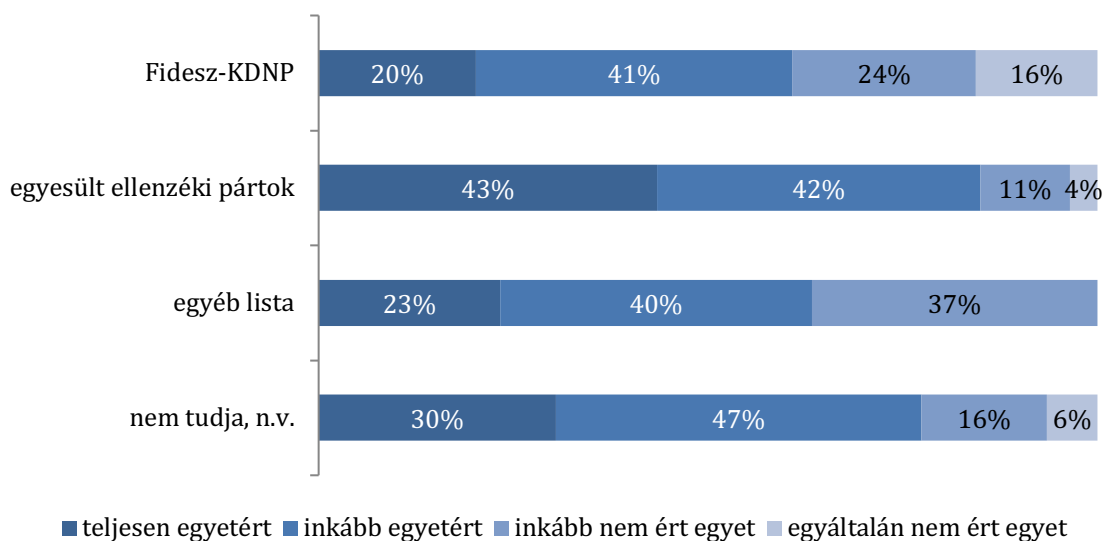
A hazánkba érkező EU-s fejlesztési pénzek jelentős részét ellopják

4. ábra: Az EU-s fejlesztési támogatásokkal kapcsolatos vélemények

Az EU-s támogatásokkal kapcsolatos korrupció kérdése a választók szintjén is vitatottabb (4. ábra). A közös listán induló ellenzéki pártok választóinak 89 százaléka gondolja úgy, hogy ezeknek a fejlesztési pénzeknek a jelentős részét ellopják. Noha a Fidesz szavazók többsége ellentétes állásponton van, még így is 40 százalékuk teljesen vagy inkább egyetért azzal, hogy az EU-s pénzek jelentős részét ellopják. Esetükben feltételezhető, hogy nem közvetlenül a Fideszhez kötik a korrupciót, hanem a hazai forrás-felhasználási gyakorlatokhoz.

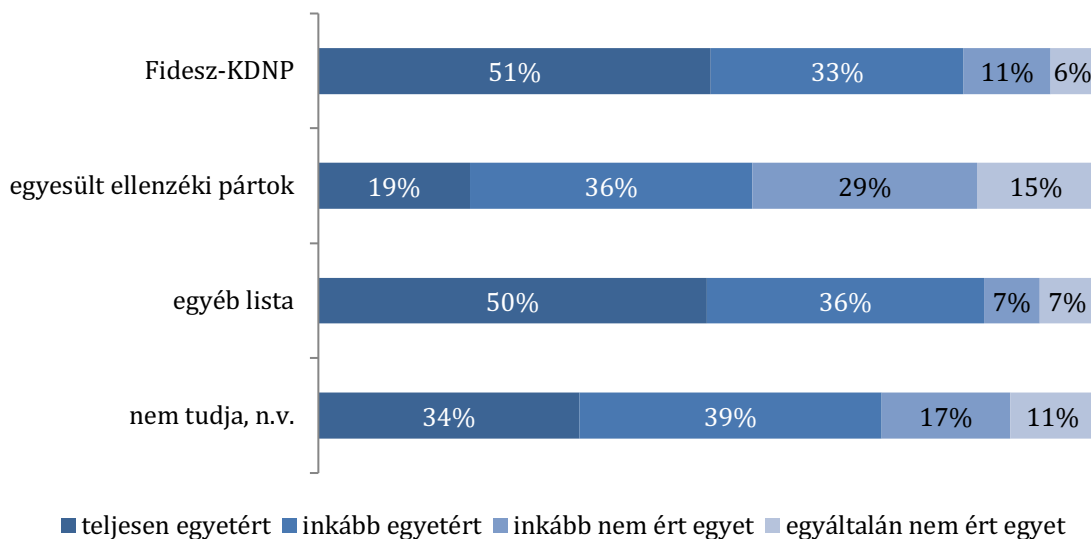
Az Európai Uniónak jogállamisági feltételekhez kell kötnie az uniós pénzek felhasználását

5. ábra: Az uniós támogatások jogállamisági feltételeivel kapcsolatos vélemények

Meglepő módon nem a pártpreferencia alapján rendeződnek azok a vélemények, amelyek azzal kapcsolatosak, hogy az uniós pénzek felhasználását jogállamisági feltételekhez kössék-e (5. ábra). Az ellenzékiek 85 százaléka, a Fidesz szavazóinak 61 százaléka teljesen vagy inkább egyetért a jogállamisági mechanizmussal, amely miatt 2020 végén a magyar és a lengyel kormány kilátásba helyezte az EU helyreállítási csomagjának vétóját. Noha a vizsgált időszakban a kormánypárti politikusok és véleményvezérek árnyalni próbálták a jogállamiság értelmezését, az adatok azt mutatják, hogy szavazóik többségének alapvetően pozitív jelentéstartalom társul a jogállamiság fogalmához.

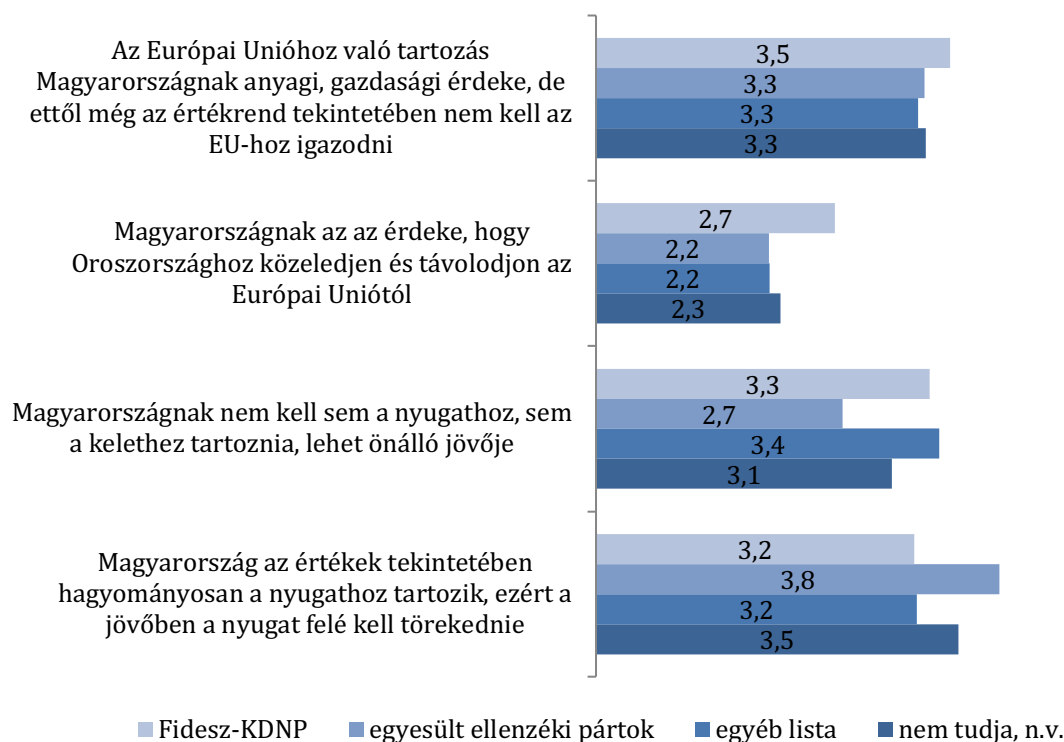
Az Európai Unió rá akarja kényszeríteni Magyarországot, hogy bevándorlókat fogadjon be

6. ábra: Az uniós támogatások jogállamisági feltételeivel kapcsolatos vélemények

Míg a magyar választók többsége pozitívan viszonyul az Európai Unióhoz, addig a Fidesz nagyon sikeresen tudta kialakítani azt az általános meggyőződést, hogy az EU arra akarja kényszeríteni Magyarországot, hogy bevándorlókat fogadjon be (6. ábra). Még az ellenzéki választók többsége (55%) is egyetért a kormány által hangoztatott meggyőződéssel. Nem meglepő ez az eredmények annak tükrében, hogy a 2016-os kvótanépszavazás előtt a kormány jelentős állami erőforrásokat fordított annak propagálására, hogy az EU ki akarja kényszeríteni a bevándorlást, miközben az Európai Bizottság nem vett részt a vitában.

Kérem osztályozza 1-től 5-ig tartó skálán, hogy mekkora mértékben ért egyet az alábbi véleményekkel!

7. ábra Magyarország külpolitikai érdekeivel kapcsolatos vélemények

Érdeemes számba venni azokat a véleményeket is, amelyek Magyarország külpolitikai érdekeivel, orientációival kapcsolatosak. A válaszadókat arra kértük, hogy az iskolai osztályzatokhoz hasonlóan 1 és 5 között értékeljék, hogy mekkora mértékben értenek egyet az adott véleménnyel. A Fidesz és az ellenzéki szavazók közötti különbség az Oroszországhoz való viszonyban, valamint a Nyugat felé való kötődésben érhető tetten. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a kormánypárti szavazók is inkább a Nyugat felé elkötelezettek. A Fidesz szavazók körében észrevehető azonban egy harmadik utas mentalitás is, amely értelmében nem tartozunk sem a Nyugathoz, sem a Kelethez, önálló magyar jövőre van szükség. Érdekes, hogy mind a kormánypártiak, mind az ellenzékiek körében erős közepeszt kap az a vélemény, miszerint az Európai Unióhoz való tartozás Magyarországnak elsősorban gazdasági érdeke, és nem kell az értékek kapcsán ahhoz igazodni.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

A Republikon működését 2018-21 között az Európai Unió „Europe for Citizens” programja támogatja.